

ved slipper for at gjøre Krigstjeneste. Der vil altsaa i mine Tanker, for at supplere, hvad der ligger i de stillede Vædringsforslag, savnes et Tilfagn ligeoverfor dem, som holde paa, at de theologiske Candidater ikke paa nogen Maade skulle kunne unddrage sig for at gjøre Krigstjeneste, og ligeoverfor dem i Folkethinget, som vel vilde indrømme de Geistlige Fritagelse efter 4 Mars Tjenestetid i Linien, men heller ikke tidligere. Der trænges altsaa til et lignende Supplement for den anden af mig omtalte Side, som der ved det til forrige Behandling stillede Vædringsforslag var tilfattet at fremkalde for den førstnævnte Side. Denne Tilfikkering kan nu, hvis Vædringsforslagene imod Forordning skulle blive bibeholdt i den endelige Lov, tænkes at fremkomme enten paa lignende Maade, som i Vædringsforslaget til forrige Behandling antydet, nemlig ved en kongelig Anordning, eller ogsaa ved en udtrykkelig særlig Lov, der bestemmer, at den geistlige Ordination ikke kan gives uden efter en vis indskrænket Fyldestgjørelse af Værnepligten. Det er i Henhold til denne Tankegang, at jeg stemmer for det foreliggende Vædringsforslag. Med Hensyn til, at den ærede Justitsminister har udtalt, at han ikke kunde troe, at Landstinget vilde fastholde, at der i selve Værnepligtsloven skulle gives en Garanti for, at Geistlige som saadanne ikke blive indkaldte til Krigstjeneste, og at han altsaa ventte, at man tilsidst vil berolige sig ved en Bestemmelse som den af ham foreslaaede og ved forrige Behandling vedtagne uden nogen videre Tilfikkering end den, vi hidtil have faaet, skal jeg endnu blot tilføie, at jeg hører til dem, der ikke ville berolige sig ved Lovforslaget, saaledes som det nu foreligger, og ved en saadan Tilfikkering som den, vi have faaet, nemlig en Yttring om en enkelt Ministers eller et enkelt Ministeriums Mening og Billte. Det var under den forrige Behandling gjort muligt for Regeringen at give en saadan Garanti, som vi attraae, ved enten at gaee ind paa det da stillede Vædringsforslag, eller ved at tilfuge, at, hvis det omtalte Vædringsforslag blev taget tilbage, skulle alligevel en saadan Anordning, som den deri forudsatte, udkomme, eller, hvis man ikke ønskede Anordningsformen, et

særligt Lovforslag blive forelagt, som indeholdt det nødvendige Supplement til Værnepligtsloven. Vi fik imidlertid ikke Andet end en Erklæring af den for Diebliffet fungerende Minister om hans personlige Hensigt og hans Forhaabninger om fremtidige Ministre. Denne Garanti er for mig, og jeg haaber for flere, ikke tilstrækkelig.

Lehmann: Jeg har allerede under den forrige Behandling antydet, hvad jeg nu agter at indføre, at jeg vil stemme for det nu foreliggende Forslag. Da det er mig om at gjøre, at dette ikke skal blive betragtet som en Afvigelse fra den Grundsætning om Statsborgernes Ligeberettigelse, som jeg troer altid med megen Consequens at have forfægtet, skal jeg dog tilføie, at det efter min Mening i denne Henseende har været noget vilblevende, — skjøndt det naturligtvis ogsaa kan forstaaes paa den rette Maade — naar denne Undtagelse fra Loven er bleven benævnet en Fritagelse. I mine Dine er det paa ingen Maade et Privilegium for en vis Stand, og jeg har derfor heller ikke taget den allermindeste Forargelse af, at under de Krige, vi have ført, mangfoldige theologiske Studerende og Candidater frivillig have meldt sig, og det er bekiendt, at der er ikke Faa blandt dem, der have opfyldt denne frivillige Værnepligt med stor Tapperhed og Væ. Deri har jeg, som sagt, ikke fundet det allermindeste Anstødelige, thi de ere allervæsentligst Statsborgere. Det, hvorom der her er Tale, er ikke noget Privilegium eller Fritagelse, men derimod Uforeneligheden af tvende forskjellige Stillinger, hvilket efter min Mening er noget ganske forskjelligt. For at tage et Exempel fra en Grundsætning, der i mine Dine er endnu helligere end Lighedens saa ofte misforstaaede og misbrugte Grundsætning, nemlig Religionsfriheden, saa kan det ikke paa nogen Maade betragtes som en Indskrænkning i Sjællands Biskops Religionsfrihed, at han ikke tillige kan være Sødepræst, og ikke paa nogen Maade en Indskrænkning i Sødepræstens Religionsfrihed, at han ikke tillige kan være Sjællands Biskop; det er en Uforenelighed af tvende Stillinger. Nu siger jeg, at ganske affect. fra min specielle person-